Stad Brussel

OUDERENPLAN

INHOUDSOPGAVE

CONTEXT 3

PRIORITAIRE ZWAARTEPUNTEN 4

VANUIT DE WIJK 4

Informatie 4

Veiligheid 4

Sociaal en cultureel leven, doorbreken van isolement en opsporen van kwetsbaarheid 5

Gezondheid in de wijk 5

Sociale bijstand 5

Sport in de wijk 6

OP GEMEENTELIJK NIVEAU 6

Senior Focus 6

Digitalisering 6

Huisvesting 7

Mobiliteit 7

Rusthuis en/of Rust- en Verzorgingstehuis 7

Internationale netwerken 7

FICHES 8-19

CONTEXT

De Stad Brussel (1000-1020-1120-1130), telt **20.514 inwoners van 65 jaar en ouder.** De «senioren» vertegenwoordigen 11% van de totale bevolking (%).[1]

De Stad Brussel bestaat uit **27 wijken.**[2] De realiteit van de wijken is uiterst gevarieerd in termen van dichtheid, type bevolking, toegankelijkheid, gemeenschapsvoorzieningen, huisvesting, enz. De realiteit van de wijk Anneessens (zeer dicht) is niet dezelfde als die van Heembeek (veel bejaarden); die van Dansaert (zeer verbonden) is niet dezelfde als die van Haren (zeer besloten), die van de Marollen (met een universitair ziekenhuis) is weer anders.

Sinds december 2019 beleven we een **pandemie**, die extreem zwaar is, en die vooral de levensstijl van de senioren treft, voor wie strenge sanitaire maatregelen worden toegevoegd aan een dagelijks leven dat soms al erg geïsoleerd is. De lockdown heeft dat isolement nog versterkt, het gevoel van isolement en de psychische en psychosociale gevolgen daarvan. Leeftijd is een vaste variabele geworden die bepalend is voor een reeks maatregelen en beperkingen. De ouderen, die worden beschouwd als een risicogroep, hebben vaak de indruk gehad aan de kant te zijn geschoven, zelfs geïnfantiliseerd te worden.[3]

In het meerderheidsakkoord voor de legislatuur 2018-2024 staat de ambitie van de overheid duidelijk vermeld: *"de senioren moeten een aan hun **behoeften** aangepast gebruik van de Stad krijgen", "het komt erop aan om de Stad **binnen tien minuten** van bij hen huis te brengen".*[4] In het kader van de pandemie is er geen sprake van om het beleid ter ondersteuning van de senioren op te geven.

Het is dus noodzakelijk om voort te bouwen op deze bestaande realiteiten op het terrein om een concreet plan voor te stellen.

Tot de meer dan elementaire **behoeften van de senioren** behoren het beschikken over informatiekanalen in de buurt over de bestaande diensten, een veiligheidsgevoel in hun wijk, het beschikken over sociale steun, begeleiding, indien nodig, en een actief sociaal en cultureel leven. Daarnaast is het ook van belang dat lokale gezondheid en sport in de wijkworden behandeld, dat huisvesting en mobiliteit, maar ook het probleem van de toenemende digitalisering / informatisering van veel diensten in aanmerking worden genomen. Voor de meest hulpbehoevenden moet het aanbod van rusthuizen (RH) of rust- en verzorgingstehuizen (RVT) worden gemonitord en indien nodig moeten extra plaatsen worden gecreëerd in het openbare netwerk worden gecreëerd.

1 Statistieken: https://statbel.fgov.be/nl - Op 01/01/2021. https://bisa.brussels/cijfers/kerncijfers-per-gemeente/stad-brussel

2 Administratieve opsplitsing van de Wijkmonitoring: https://wijkmonitoring.brussels/

3 https://www.lecho.be/economie-politique/belgique/general/ne-plus-cacher-ces-vieux-qu-on-ne-voulait-voir/10237116.html

4 Meerderheidsakkoord 2018-2024: https://www.brussel.be/algemeen-beleidsprogramma-2018-2024.

PRIORITAIRE ZWAARTEPUNTEN

Dit zijn de prioriteiten die wij voorstellen om deze ambitie te verwezenlijken om te beantwoorden aan de behoeften, door middel van nabijheid, in een context van gezondheidscrisis en bijzondere beperkingen die met name ouderen treffen.

1. VANUIT DE WIJK

1. Informatie

Het is noodzakelijk zich ervan te vergewissen dat elke oudere (of verwante van een oudere, of naaste verzorger, of buur van een oudere) in zijn buurt toegang heeft tot informatie over alle bestaande diensten.

=> In elke wijk is er een informatiepunt en een **"seniorenreferent".**

Voorbeeld van noodzakelijke en nuttige informatie rond reeds bestaande diensten: mobiliteit (taxicheques/pendeldienst voor boodschappen, solumob), sport (activiteiten ter plaatse, sportcheques, sportkaart, yoga, zumba, lessen, ...), digitalisering (cursussen en begeleiding mogelijk), cultuur (cultuurticket, art27, EPN, ...), bezigheden/ vrije tijd/evenementen (workshops zingen, knutselen, excursies, maaltijden, tussendoortjes, kookworkshops, buurtmoestuin, wandelingen, bezoeken, reizen, ...), bewoonbaarheid en inrichting van de woningen (via huisvestingsmaatschappijen,…), gezondheid, thuiszorg (bestaande diensten, structuren die actief zijn in de wijk, kennis kuisploegen), kennisoverdracht (deelname aan huiswerkscholen, mogelijkheden voor vrijwilligerswerk, ...), leren (terbeschikkingstelling van het Stadspersoneel via het project 57+, tutoraat, mentoraat, ...), welzijn (contacten leggen voor kappersdiensten, pedicure), voeding (kennis van de dienst maaltijden aan huis, traiteurs,....), burgerschap (wijkraden, kennis van gemeentelijke inspraakplaatsen) [5].

Potentiële partner: De Buurthuizen (+ partnerschappen voor de wijken met weinig of geen gemeenschapsruimten)

2. Veiligheid

Ouderen moeten zich veilig voelen. Hen bijstaan maakt deel uit van de essentiële taken van de gemeenschapswachten. Bravvo (preventiedienst van de Stad Brussel) biedt een multidisciplinaire aanpak aan zo dicht mogelijk bij het leven van de wijk. De dienst, belast met de bestrijding van sociale uitsluiting en het gevoel van onveiligheid, baseert zijn aanpak op dialoog, kennis van elkaar en wederzijds respect.

Voorbeeld van ondersteuningsdienst voor ouderen ( ) aangeboden door Bravvo, in de wijk : regelmatige en geïndividualiseerde contacten, organisatie van patrouilles en systematisering van klachtenbehandeling bij de ouderen thuis in geval van problemen; organisatie en animatie van workshops om ouderen te sensibiliseren rond veilige gedragingen.

Potentiële partners: BRAVVO – PolBru

5 Parallel hiermee zal het nuttig zijn om op het niveau van elke wijk een kwantitatieve en kwalitatieve diagnose van de bestaande sterke punten op te stellen en om de bestaande diensten in kaart te brengen.
Daarnaast moeten de structuren die diensten aan senioren aanbieden (thuishulp en thuiszorg, wijkgezondheidscentra, apotheken, OCMW-antennes, enz.) en die te veel in silo's werken, met elkaar worden verbonden op het niveau van de wijk.

3. Sociaal en cultureel leven, doorbreken van isolement en opsporen van kwetsbaarheid

Het is belangrijk ervoor te zorgen dat ouderen de kans krijgen om deel te nemen aan het leven in de wijk: kennis en ondersteuning van de **gezellige** sociale en culturele **activiteiten** die toegankelijk zijn voor de ouderen in elke wijk. Ondersteuning van een **burenhulpnetwerk**, en als dat er niet is, de oprichting ervan[6]. Bewustmaking van de lokale actoren (kruideniers, apothekers, preventieambte-naren , vrijwilligers van hulpnetwerken, conciërges van gebouwen) in verband met de noodzaak om de ouderen te beschermen **opsporing van kwetsbaarheid** van ouderen die (het risico lopen om of) hun autonomie verliezen dankzij de waakzaamheid van de gemeenschap, is van fundamenteel belang. **De lokale actoren kunnen een zeer belangrijke rol spelen om mensen die hulp nodig hebben, of daarvoor risico lopen, in een vroeg stadium op te sporen en met hen in contact te treden.**

Voorbeelden

- **Gezellige activiteiten**

  Bestaande: maaltijden, tussendoortjes, creatieve activiteiten, uitstapjes, bezoeken, excursies, enz.

  Ontwikkelen van gezellige evenementen voor de ouderen op het niveau van de Stad (seniorenbal, Open Podium, Festivals, theater, enz.). Werken aan de toegankelijkheid van de evenementen en de programmering[7].

- **Hulpnetwerk**

  Reeds bestaand : hulpnetwerk Zoom Senioren in de Marollen, antenne BuurtPensioen in de wijk Anneessens, project Man'Aige in de Martelarenwijk, antenne BuurtPensioen in Laken en antenne BuurtPensioen in Neder-over-Heembeek.

- **Sensibilisering rond de identificatie van de kwetsbaarheden :**

  Bestaand : Zoom Senioren in de wijk Anneessens en Zoom Senioren in de Marollenwijk.

Potentiële partners: De Buurthuizen (+ partnerschappen voor de wijken zonder Buurthuizen)

4. Gezondheid in de wijk

De ouderen moeten toegang hebben tot **basisgezondheidsdiensten in de buurt.** Het is dus noodzakelijk om, zoals bepaald in het Meerderheidsakkoord, "de ondersteuning van het netwerk van de bestaande wijkgezondheidscentra op het grondgebied van de Stad Brussel te versterken en de oprichting van nieuwe lokale medische centra actief aan te moedigen en te ondersteunen , in het bijzonder in de wijken met de grootste achterstand, door met name te steunen op de inbreng van het vastgoedvermogen van de Grondregie en het OCMW. Om te voorkomen dat systematisch een beroep wordt gedaan op de ziekenhuizen, kan ook werk worden verzet in samenwerking met de huisartsen en apotheken van de wijk. Bijv.: Care Test project, een proefproject rond de screening op diabetes en cardiovasculaire risico's in de apotheken.

Potentiële partners :
Grondregie en OCMW - Wijkgezondheidscentra
netwerk van huisartsen - apothekers, ...

5. Sociale bijstand

De Buurthuizen bieden **individueel maatschap-pelijk werk**: via eerstelijns sociale permanenties. De antennes van het OCMW zijn ook aanwezig in de verschillende wijken om mensen in een aangepast kader te kunnen ontvangen, om aan te sluiten bij hun sociale realiteit en om dichter bij hun leefomstandigheden te komen. Afhankelijk van de wijken zijn er veel

6 https://plus.lesoir.be/397489/article/2021-09-29/les-aines-reclament-leur-place-dans-la-societe - Edition du 29/01/2021.

7 Sinds 2011 legt de gemeente Milaan (Italië) 'educatieve tuinen' aan, die collectief worden beheerd, onder meer door senioren. Misschien is ook het idee van specifieke tijdslots op bepaalde plaatsen in de wijk een goed idee.

vzw's die ter beschikking staan van de ouderen om specifieke problemen aan te pakken. Ook armoedebestrijding moet worden aangepakt. Ouderen worden vaak geconfronteerd met hogere medische kosten en extra kosten voor thuishulp of andere vormen van bijstand. Dit kan een grote impact hebben op hun budget.

Potentiële partners: Buurthuizen - OCMW - Schuldbemiddelingen - vzw's (Dienst voor Hulp aan Brusselse Senioren)

6. Sport in de wijk

Ouderen hebben nood aan lichamelijke activiteit en moeten dus **beschikken over faciliteiten en lessen** in hun wijk. Geprivilegieerde partnerschappen met verenigingen, sportclubs, rust- en verzorgingstehuizen, scholen, seniorenclubs die aanwezig zijn in de verschillende wijken van de Stad, moeten worden voortgezet en versterkt. De infrastructuren van de Stad Brussel (sporthallen, lessen, zwembaden, ...) die in de wijken bestaan, zullen in de kijker worden gezet.

Potentiële partners: Stad Brussel - Buurthuizen - verenigingen - RVT's - Clubs

2. OP GEMEENTELIJK NIVEAU

Op gemeenschappelijk niveau wil de Meerderheid "de plaats van de senioren in de Stad consolideren". De situatie van de senioren moet systematisch in aanmerking worden genomen (transversaliteit). Dat moet het geval zijn bij problemen als huisvesting, mobiliteit, digitalisering, de plaatsing in RH-RVT, ...

7. Senior Focus

De meerderheid heeft beslist om "het idee van de transversaliteit van het ouderenbeleid te onderschrijven."[8] Invoering van een functie van **stadsadviseur voor senioren**[9], om zich in samenwerking met de adviesraad voor de ouderen, ervan te vergewissen dat elk beleid (elk schepenambt) dat wordt uitgevoerd het aspect 'senioren' integreert in zijn aanpak: mobiliteit, cultuur, sport, netheid, participatie (adviesraad voor de ouderen), ... De kwestie van diversiteit (met name de verschillen in culturele en gemeenschapspraktijken bij de zorg, de verhouding tot ouderdom, opvattingen over ouder worden, ...) mag evenmin worden veronachtzaamd.

Potentiële partner: Stad Brussel

8. Digitalisering

Heel wat diensten zijn gedigitaliseerd (bankieren, administratie, enz.). Senioren hebben er nood aan **om zich comfortabel te voelen met deze veranderende gebruiken**[10]. De huidige crisis heeft de mogelijkheden om het huis uit te gaan verminderd. De ouderen moeten **een beetje uit hun isolement kunnen komen dankzij de digitale technologieën**[11]. Er moeten mechanismen worden gevonden om materiaal beschikbaar te stellen, begeleiding te voorzien (thuis) en het aanbod van computercursussen voort te zetten en te versterken, en met name vrijwilligers op te leiden om op hun beurt andere senioren op te leiden. Ook het project SeniorCity (één webportaal om toegang te krijgen tot de diensten van de stad voor de senioren en handleiding voor het gebruik van de internetdiensten) moet worden voortgezet.

Potentiële partners: Stad Brussel I-City - Buurthuizen - verenigingen, ...

8 Meerderheidsakkoord 2018-2024: https://www.brussel.be/algemeen-beleidsprogramma-2018-2024.

9 Rln Rennes (Frankrijk) werd een functie van adjunct belast met 'la ville à taille d'enfant' (stad op kindermaat) in het leven geroepen https://www.liberation.fr/futurs/2020/07/14/ rennes-la-ville-taille-enfant_1794145

10 https://www.lalibre.be/debats/opinions/2020/11/06/digitalisation-des-banques-dehors-les-seniors- La LIBRE - 6/11/2020.

11 https://www.rtbf.be/info/societe/detail_ne-pas-savoir-naviguer-sur-internet-utiliser-une-cle-usb-l-illectronisme-est-aussi-un-facteur-qui-peut-mener-a-l-exclusion?id=10700312.

9. Huisvesting

Ontwikkeling van het aanbod van bescheiden en middelgrote openbare huurwoningen van de Grondregie en het OCMW: met woningen die mensen met verlies van autonomie of met beperkte mobiliteit in staat stellen om thuis te blijven wonen, zoals de serviceresidenties van het OCMW [12], zoals de site Versailles Seniors in Neder-Over-Heembeek. **Toezien op een toereikend aanbod van aangepaste of aanpasbare woningen voor personen met beperkte mobiliteit (PBM)**, edoor minstens 10% aangepaste woningen te voorzien in nieuwbouwprojecten , en erop toezien dat 100% van de gebouwde woningen toegankelijk is voor PBM. Evaluatie van de proefprojecten van collectieve woonvormen, zoals gedeelde huisvesting, huisvestingscoöperatieven, Community Land Trust of intergenerationele huisvesting - kangoeroewonin-gen, die ouderen in staat stellen om thuis te blijven wonen, via de regels van stedenbouwkunde en domiciliekeuze. **Bevordering van de aanpassing van woningen aan de vergrijzing** (vervanging van badkuipen douches, rails voorzien aan het plafond voor de installatie van liften, aanpassing van de keuken, enz.), diagnose via een ergotherapeute (via de ziekenfondsen, Coördinatiecentra, Revali-datiecentra), of via ziekenfondsen, via inschrijving bij PHARE (vóór 65 jaar).

Potentiële partners: Grondregie - OCMW - Ziekenfondsen - Coördinatiecentra - Revalidatiecentra

10. Mobiliteit

Ouderen moeten in staat zijn om **zich dagelijks gemakkelijk te verplaatsen in hun wijk.** De diensten Mobiliteit en Werken moeten regelmatig in de wijk aanwezig zijn en gemakkelijk bereikbaar zijn om meldingen over gevaarlijke voetpaden of gevaarlijke kruispunten te kunnen doorgeven. De ouderen moeten zich ook **kunnen verplaatsen naar activiteiten in andere delen van de Gemeente.** Er moet een structurele samenwerking worden opgezet tussen de Stad Brussel en de vzw Minder Mobielen Centrale van "Taxi Stop" en, in de mate van het mogelijke , de terbeschikkingstelling door de Stad van voertuigen (busjes en bussen) voor het vervoer van senioren naar bepaalde activiteiten van de Stad. Ook het aanbod van taxicheques moet worden ontwikkeld/uitgebreid.

Potentiële partners: Stad Brussel - OCMW - Fix my street

11. Rusthuis en/of Rust- en Verzorgingstehuis

Senioren moeten **oplossingen hebben als hun afhankelijkheid te groot is geworden en het moeilijk is geworden om zelfstandig te blijven wonen.** Op het grondgebied zijn er 22 private RH's en 5 RH's-RTV's van het OCMW. Bij het OCMW moet verder worden nagedacht over de relevantie van de oprichting van een 6e RH. Bovendien moet de organisatie van een overleg worden overwogen tussen de 27 RH's-RTV's om de best mogelijke levensloop van de ouderen op het grondgebied van Gemeente te bevorderen.

Potentiële partner: OCMW - Privé

12. Internationale netwerken

De ouderen zouden kunnen **profiteren van de goede praktijken die in andere steden bestaan.** Het partnerschap binnen het project DARE rond uitwisselingen tussen Europese steden van goede praktijken inzake bijstand aan derden, en het partnerschap binnen het 'Age Friendly'-netwerk van de **Wereldgezondheidsorganisatie** (WGO) moeten worden voortgezet).

Potentiële partner: Stad Brussel

12 Het OCMW beschikt over 43 studio's/appartementen in serviceresidenties, bestemd voor bejaarden en in de nabijheid van een rust- en verzorgingstehuis gelegen.

FICHES

1. VANUIT DE WIJK

1. Fiche - Informatie per wijk

2. Fiche - Veiligheid

3. Fiche - Sociaal en cultureel leven, doorbreken van isolement en opsporen van kwetsbaarheden

4. Fiche - Gezondheid in de wijk

5. Fiche - Sociale bijstand en armoede-bestrijding

6. Fiche - Sport in de wijk

2. OP GEMEENTELIJK NIVEAU

7. Fiche - Senior Focus

8. Fiche - Digitalisering

9. Fiche - Huisvesting

10. Fiche - Mobiliteit

11. Fiche - Rusthuis en/of Rust- en Verzorgingstehuis

12. Internationale netwerken

FICHE 1: informatie per wijk

Potentiële partner: de Buurthuizen (+ partnerschappen voor de wijken met weinig of geen Buurthuizen).

Behoeften

Zich ervan vergewissen dat elke oudere (of verwante van een oudere, of buur van een oudere) in zijn wijk toegang heeft tot informatie over alle bestaande diensten :

- **mobiliteit** (taxicheques/pendeldienst voor boodschappen, solumob, handycab, ...),
- **sport** (activiteiten ter plaatse, sportcheques, sportkaart, yoga, zumba, uitgebreid aanbod lessen, ...),
- **digitalisering** (cursussen en ondersteuning beschikbaar),
- **cultuur** (cultuurcheque, art27, cultuuraanbod voor 65+, ...),
- **bezigheden/vrije tijd** (workshops zingen, knutselen, excursies, maaltijden, tussendoortjes, kookworkshops, buurtmoestuin, wandelingen, bezoeken, reizen, ...),
- **hygiëne en inrichting van de woningen** (huisvestingsmaatschappijen, ...),
- **gezondheid, thuishulp en thuiszorg** (bestaande diensten, structuren die in de wijk werkzaam zijn, kennis van schoonmaakdiensten),
- **overdracht van kennis** (deelname aan huiswerkscholen, mogelijkheden voor vrijwilligerswerk, ...),
- **leren** (terbeschikkingstelling van stadspersoneel via het project 57+),
- **welzijn** (contacten leggen voor kappersdiensten, pedicure),
- **voeding** (kennis van de dienst maaltijden aan huis , traiteurs, ...),
- **burgerschap** (wijkraden, kennis van de gemeentelijke inspraakplaatsen),
- **overgang op termijn naar RH-RVT**.

Modaliteiten

- Permanenties.
- Vanaf het begin, op het niveau van elke wijk een kwantitatieve en kwalitatieve diagnose van de bestaande sterke punten opstellen en m de bestaande diensten in kaart te brengen.

Concreet, in elke wijk

1. **Een persoon "seniorenreferent":**

   concreet, de bereidheid van de Buurthuizen om per wijk een seniorenreferent /facilitator aan te stellen.

2. **Een informatiepunt :**

   In feite 13 afgebakende 'gehelen', variërend van 550 (Haren) senioren tot 2900 (Heizel). (zie overzicht hieronder).

   Een eerste conclusie, in termen van « Buurthuizen », luidt: er zijn momenteel 2 dieptepunten:
   - geen zaal in de Begijnhofwijk - Martelaarswijk - Onze-Lieve-Vrouw-ter-Sneeuwwijk (voor 850 senioren),
   - geen zaal in de Mutsaardwijk (voor 2.500 senioren).

Wijken:

Grote Markt + Dansaert

Demografische gegevens (65+)[13]:

1040 (270 + 770)

Zaal:

Borgval

Wijken:

Noordwijk + Kruidtuin

Demografische gegevens (65+):

1450 (1450 + 0)

Zalen:

Buurthuis Millennium, Buurthuis Pijl

Wijken:

Begijnhofwijk-Martelaarswijk-
Onze-Lieve-Vrouw ter Sneeuwwijk

Demografische gegevens (65+):

850 (500 + 200 + 150)

Zaal:

Geen zaal!

Wijken:

Europese wijk + Squares + Jubelpark
+ Tervurenpoort + Leopoldpark

Demografische gegevens (65+):

1400

Zalen:

Buurthuis Noord-Oost[14],
Voormalige zaal 'Jubelpark'

Wijken:

Stalingrad + Marollen +
Koninklijke Wijk + Zavel

Demografische gegevens (65+):

2305 (390 + 1550 + 15 +350)

Zalen:

Buurthuis Querelle, zaal Marollia

Wijken:

Louiza + Ter Kamerenbos + Dries

Demografische gegevens (65+):

550

Zalen:

Oude ruimte S - Louiza 240[15]

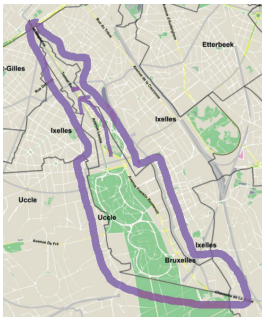

Wijk:

Anneessens

Demografische gegevens (65+):

742

Zalen:

Buurthuis Anneessens (Gierstraat),
Buurthuis Washuis,
Buurthuis Zuid (oude ruimte S)
(Van Arteveldestraat), zaal La Savonnerie

Wijk:

Heizel

Demografische gegevens (65+):

2900

Zalen:

Buurthuis Model, oude ruimte S
Rotonde 58

Wijken:

Havenwijk + Oud Laken West
+ Oud Laken Oost

Demografische gegevens (65+):

2070 (500 + 600 + 470)

Geen precies cijfer omdat de Havenwijk zich over twee gemeenten uitstrekt

Zalen:

Buurthuis Bockstael (oude ruimte S),
Gravin Van Vlaanderenstraat,
Buurthuis Willems, Buurthuis Mellery

Wijk:

Houba

Demografische gegevens (65+):

2100 (gedeeltelijke gegevens)

Zaal:

Buurthuis Leopold

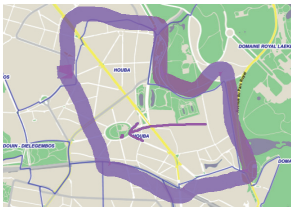

---

13 Om in deze fiche meer in detail te gaan, en rekening houdend met het feit dat de 65+ in RH's-RTV's al sterk omringd zijn op het vlak van informatiesteunpunten, moet voor elke wijk het aantal personen in RH-RTV uit de cijfers worden gehaald.

14 Opmerking: op deze locatie zijn ook de diensten van de Stad en het OCMW ondergebracht.

15 Opmerking: idem, op deze locatie zijn ook de diensten van de Stad en het OCMW ondergebracht.

Wijk:

Mutsaard

Demografische gegevens (65+):

2500

Zaal:

Geen zaal!

Wijken:

Haren + Industrie Noord

Demografische gegevens (65+):

550 (480 + 70)

Zaal:

Buurthuis Haren (Cortenbachstraat)

Wijken:

Hembeek + Industrie Noord

Demografische gegevens (65+):

2470 (2400 + 70)

Zalen:

Buurthuis Rossignol, buurthuis Bruyn

Ruimte S Neder (Kruisberg)

FICHE 2 : veiligheid

Potentiële partners

BRAVVO, PolBru.

Behoeften

Ouderen moeten zich veilig voelen.

Modaliteiten

Bravvo (preventiedienst van de Stad Brussel) biedt een multidisciplinaire aanpak aan zo dicht mogelijk bij het leven van de wijk. Bijstandsverlening aan de ouderen maakt deel uit van de essentiële taken van de gemeenschapswachten. De dienst, belast met de bestrijding van sociale uitsluiting en het gevoel van onveiligheid, baseert zijn aanpak op dialoog, kennis van elkaar en wederzijds respect. De politiezone (PolBru) voert lokale acties in de wijken uit.

Wat met de niet-bestreken wijken?
(zie kaart hieronder)

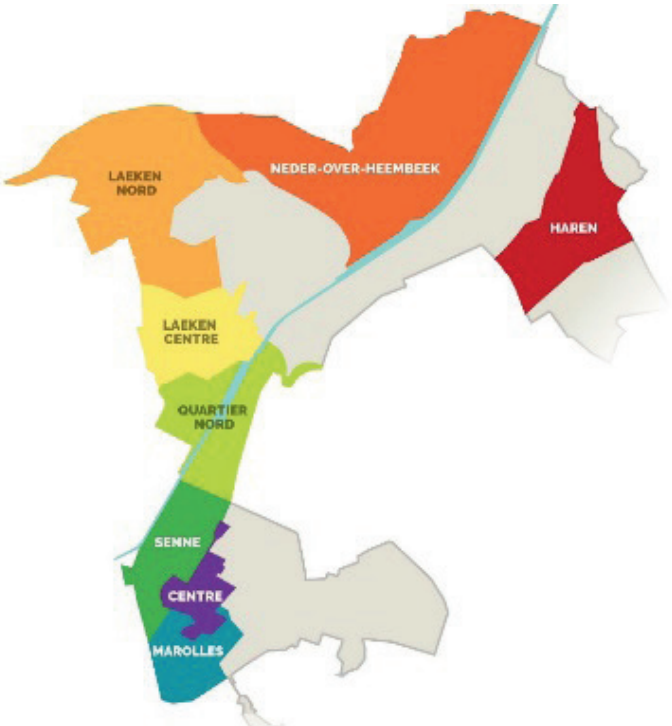

Concreet

1. **Ondersteuningsdienst voor de ouderen, aangeboden door Bravvo in de wijk :**

   regelmatige en geïndividualiseerde contacten, organisatie van patrouilles en systematisering van de klachtenbehandeling bij de ouderen thuis in geval van problemen; organisatie en animatie van workshops om ouderen te sensibiliseren rond veilige gedragingen.

2. **Vragen- en discussiedienst over de wijkproblemen, aangeboden door PolBru in de wijken:**

   actie #coffeewithacop

   https://polbru.be/2021/10/01/coffee-with-a-cop-20-09-2021/coffee-with-a-copcoffee-with-a-cop

Wijken die reeds gedaan zijn
Stalingrad + Marollen + Koninklijke Wijk + Zavel
Louiza + Ter Kamerenbos + Dries
Heizel
Mutsaard

FICHE 3 : sociaal en cultureel leven, doorbreken van isolement en opsporen van kwetsbaarheden

Potentiële partner

De Buurthuizen.

Noodzaak

Zich ervan vergewissen dat de ouderen de kans krijgen om deel te nemen aan het leven in de wijk.

Modaliteiten

- Kennis en ondersteuning van de bestaande gezellige sociale en culturele activiteiten die toegankelijk zijn voor ouderen in elke wijk.
- Zoveel mogelijk rechtstreeks bij de mensen thuis komen om hen te ontmoeten in hun leefruimte (tijd om te praten, ideeën uit te wisselen, nieuwtjes te vergaren, enz.).
- Ondersteuning van een netwerk van wederzijdse hulp tussen buren, en de oprichting ervan indien dat niet aanwezig is [16].
- Sensibilisering van de lokale actoren (kruideniers, apothekers, preventieambtenaren, vrijwilligers van hulpnetwerken, conciërges van gebouwen) in verband met de opsporing van de kwetsbaarheden van de ouderen die (het risico lopen om of) hun autonomie verliezen dankzij de waakzaamheid van de gemeenschap, is van fundamenteel belang. De lokale actoren kunnen een zeer belangrijke rol spelen om mensen die hulp nodig hebben, of daarvoor risico lopen, in een vroeg stadium op te sporen en met hen in contact te treden.

Concreet

- Een 'register' maken van de gezellige activiteiten in de wijk: maaltijden, tussendoortjes, creatieve activiteiten, uitstapjes, bezoeken, excursies, enz.
- Ontwikkeling van 'de aanleg van educatieve moestuinen' [17] [link met schepenambt leefmilieu].
- De wijken moeten worden gezien als toegangspoorten. Het moet mogelijk gemaakt worden om te bewegen binnen de wijk, maar ook buiten de wijk, om de wijk te verlaten en andere realiteiten te ontmoeten en om culturele diversiteit aan te moedigen (uitstapjes in de Stad, ontdekking van Brussel, uitstapjes/excursies in België en in het buitenland, enz.).

- **Hulpnetwerk**

  Naar het model van het hulpnetwerk in de marollen (Zoom Senioren), antenne BuurtPensioen in de wijk Anneessens KennisCentrum WWZ), van het project Man'Aige in de Martelarenwijk, antenne BuurtPensioen in Laken (KennisCentrum WWZ), in elke wijk de aanwezigheid of niet van dat type netwerk nakijken, zo ja, ze ondersteunen, zo neen, ze oprichten.

- **Sensibilisering in verband met de opsporing van kwetsbaarheden**

  Naar het model van de workshops die in Sint-Gillis werden georganiseerd door Zoom Seniors: opleiding in het opvolgen van de kwetsbaarheden van de senioren, voor de niet-professionele hulpverleners en zorgverleners: preventiemedewerkers, conciërges, vrijwilligers, enz.

16 https://plus.lesoir.be/305701/article/2020-06-09/la-solidarite-comme-moteur-de-societe

17 Sinds 2011 legt de gemeente Milaan (Italië) 'educatieve tuinen' aan, die collectief worden beheerd, onder meer door senioren. Ondersteuning ook van het idee om specifieke tijdslots te voorzien op bepaalde plaatsen in de wijk.

FICHE 4 : gezondheid in de wijk

Vandaag moeten we opnieuw nadenken over de plaats van de gezondheidsruimten in de stad. En deze vereist hangt niet alleen samen met de pandemie, maar ook met de vergrijzing van de bevolking, de noodzaak om nieuwe banden, nieuwe netwerken, nieuwe gemeenschappen te creëren. Nadenken over een gezonde stad (...) betekent nadenken over nieuwe ruimten voor de ouderen. [18]

Potentiële partner

Grondregie en OCMW. Wijkgezondheidscentra, verwante hulpverleners, Alzheimer Liga.

Noodzaak

Toegang hebben tot **basisgezondheidsdiensten in de buurt.**

Modaliteiten

Versterking van de ondersteuning van het netwerk van de bestaande wijkgezondheidscentra op het grondgebied van de Stad Brussel en actieve aanmoediging en ondersteuning van de oprichting van nieuwe lokale wijkgezondheidscentra, heel in het bijzonder in de wijken met de grootste achterstand, door met name te steunen op de inbreng van het vastgoedvermogen van de Grondregie en het OCMW. [19]

Concreet

1. Versterking van de steun voor het netwerk van wijkgezondheidscentra.
2. Opmaak van een register van de medische centra per wijk en actieve aanmoediging en ondersteuning van de oprichting van nieuwe medische centra, door met name te steunen op de inbreng van het vastgoedvermogen van de Grondregie en het OCMW.
3. Werken aan proefprojecten voor preventie op het niveau van de wijk (informatie over ziekten (bijv. diabetes), verspreiding van goede praktijken, nuttige nummers, eerstehulpkit, enz.).

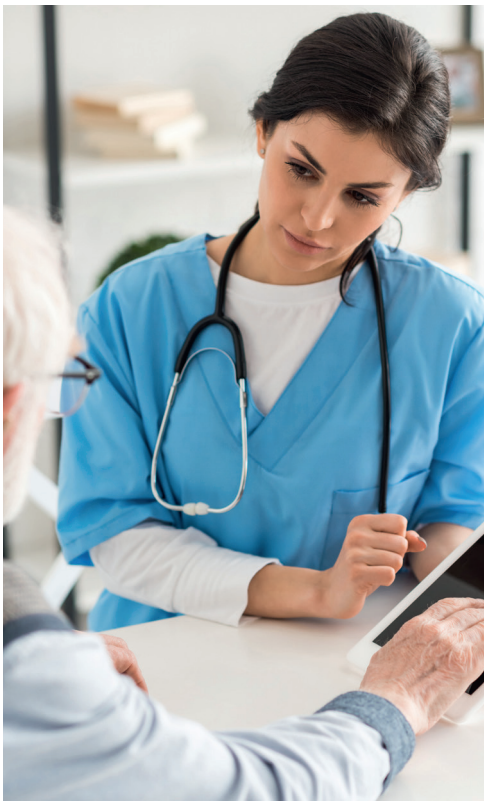

18 'Gesprek met P. Ingallina - Sociabiliteit is het fundament en de essentie van de stad', 1, nr. 318, woensdag 14 oktober 2020.
19 Meerderheidsakkoord 2018-2024: https://www.brussel.be/algemeen-beleidsprogramma-2018-2024.

FICHE 5 : Sociale bijstand en armoedebestrijding

Potentiële partners

OCMW, de Buurthuizen, vzw's (Dienst voor Hulp aan Brusselse Senioren).

Behoeften

Beschikken over adequate bijstand in geval van nood (multipel).

Modaliteiten

- De antennes van het OCMW zijn aanwezig in de verschillende wijken om de mensen in een aangepast kader te kunnen ontvangen, om aan te sluiten bij hun sociale realiteit en om dichter bij hun leefomstandigheden te komen.
- De Buurthuizen bieden individueel maatschappelijk werk: eerstelijns sociale permanenties.
- De Dienst voor Hulp aan Brusselse Senioren biedt diensten aan.
- Vzw's komen tegemoet aan specifieke behoeften in de wijken.

Concreet

- Per wijk een kadaster maken en zich ervan vergewissen dat geen enkele wijk «onderbediend» is.
- Binnen het OCMW, op basis van het model van de «jeugdreferenten»[20] binnen de plaatselijke antennes, «ouderenreferenten» voorstellen.
- Bevordering van de coördinatie tussen de actoren, via de sociale coördinaties van het OCMW[21].

Wijk(en)	Sociale coördinatie
Grote Markt + Dansaert	?
Begijnhofwijk-Martelaarswijk-Onze-Lieve-Vrouw ter Sneeuwwijk	Zenne
Stalingrad+ Marollen + Koninklijke Wijk + Zavel	Marollen
Anneessens	Zenne
Havenwijk + Oud Laken West + Oud Laken Oost	Laken
Noordwijk + Kruidtuin	Noord
Europese wijk + Squares + Jubelpark + Tervurenpoort + Leopoldpark	?
Louiza + Ter Kamerenbos + Dries	?
Heizel	?
Houba	?
Mutsaard	NOH
Hembeek + Industrie Noord	NOH
Haren + Industrie Noord	?

20 https://ocmwbxl.brussels/?p=29

21 Opmerking: controleer meer in detail welke wijk bij welke SC hoort.

FICHE 6 : sport in de wijk

Potentiële partners

Sportdiensten van de Stad Brussel Buurthuizen, verenigingen, RVT's, clubs.

Noodzaak

Behoud van autonomie door bevordering van sport en beweging.

Concreet

- Geprivilegieerde partnerschappen met structuren/instellingen die in de wijk aanwezig zijn: sportclubs, RVT's, scholen, enz. moeten worden voortgezet of opgestart.
- De infrastructuren van de Stad Brussel (sporthallen, lessen, zwembaden, ...) die in de wijken bestaan, moeten in de kijker worden gezet.
- Behoud van het programma van de SPORTCHEQUES voor 55+ (Stad Brussel).

FICHE 7 : Senior Focus

Potentiële partner

De Stad.

Noodzaak

Verankering van het idee van transversaliteit van het ouderenbeleid [22].

Modaliteit

Invoering van een functie van **stadsadviseur voor senioren** [23], om zich in samenwerking met de adviesraad voor de ouderen, ervan te vergewissen dat elk beleid (elk schepenambt) dat wordt uitgevoerd het aspect "senioren" integreert in zijn aanpak: mobiliteit, cultuur, sport, netheid, participatie (adviesraad voor de ouderen), sociale zaken.

Concreet

- De functie creëren, de adviseur aanwerven en gebruikmaken van zijn analyses.
- Vertrouwen op de adviesraad van de ouderen en zijn adviezen integreren in het algemene beleid van de plaatselijke autoriteiten.

22 Meerderheidsakkoord 2018-2024: https://www.brussel.be/algemeen-beleidsprogramma-2018-2024.

23 In Rennes (Frankrijk) werd een functie van adjunct belast met 'la ville à taille d'enfant' (stad op kindermaat) in het leven geroepen https://www.liberation.fr/futurs/2020/07/14/ rennes-la-ville-taille-enfant_1794145

FICHE 8 : digitalisering

Potentiële partners

Stad Brussel, I-City (Openbaar onderwijs, Smart City, administratieve vereenvoudiging).

Noodzaak

Zich comfortabel voelen met de veranderende gewoonten[24] (veel diensten, banken, administraties zijn gedigitaliseerd). Ook **een beetje uit het isolement geraken**, in deze crisisperiode, dankzij de digitale technologieën[25]. Tot slot, **één webportaal hebben** om toegang te krijgen tot diensten van de Stad (het project SeniorCity).

Modaliteiten

- Voortzetting en ontwikkeling van het aanbod van computercursussen (digitale ruimtes in de buurt, openbare informaticus).
- Opleiding van vrijwilligers die op hun beurt andere senioren opleiden.
- Ontwikkeling van de begeleiding (bij hen thuis).
- Mechanismen vinden om materialen ter beschikking te stellen.
- Voortzetting van het project SeniorCity.

FICHE 9 : huisvesting

Potentiële partners

Grondregie, OCMW, BGHM (Lakense Haard), Ziekenfondsen, Coördinatiecentra, Revalidatiecentra.

Noodzaak

Beschikken over een gezonde en geschikte woning.

Modaliteiten

- **Ontwikkeling van het aanbod** van bescheiden en middelgrote openbare huurwoningen van de Grondregie, de BGHM en het OCMW: met woningen die mensen met verlies van autonomie of met beperkte mobiliteit in staat stellen om thuis te blijven wonen, zoals de serviceresidenties van het OCMW[26], zoals de site Versailles Seniors in Neder-Over-Heembeek.
- Toezien op een toereikend **aanbod van aangepaste of aanpasbare woningen** voor personen met beperkte mobiliteit (PBM), door minstens 10% aangepaste woningen te voorzien in nieuwbouwprojecten , en erop toezien dat 100% van de gebouwde woningen toegankelijk is voor PBM.

---

24 "Wij zijn niet opgegroeid met het internet," vertelt Odette, 66 jaar. "De banken helpen niemand hierbij. Wij worden aan ons lot overgelaten. Wij moeten onze kinderen vragen om onze rekeningen te betalen, via het internet." RTBF info - 02/10/2020. https://www.rtbf.be/ info/regions/bruxelles/detail_des-seniors-joyeux-mais-en-colere-a-forest?id=1059895

25 Philippe Close benadrukt: "Wij moeten mensen de mogelijkheid geven om in verbinding te blijven. Fazia Hariche heeft een buitengewone prestatie geleverd door alle scholen uit te rusten met tablets, zodat de kinderen tijdens de lockdown de lessen op afstand kunnen volgen. Wij moeten hetzelfde doen met de oudere mensen die verbindingsproblemen hebben. We zullen ze uitleggen hoe ze dat moeten doen." La Capitale, 12/10/2020.

26 Het OCMW beschikt over 43 studio's/appartementen in serviceresidenties, bestemd voor bejaarden en in de nabijheid van een rust- en verzorgingstehuis gelegen.

- **Preventie :** Acties ondernemen om ouderen te helpen nadenken over het aanpassen van hun woning voor de toekomst.
- **Bevordering van de aanpassing** van woningen aan de vergrijzing (vervanging van badkuipen douches, rails voorzien aan het plafond voor de installatie van liften, aanpassing van de keuken, enz.), diagnose via een er- gotherapeute (via de ziekenfondsen, Coördinatiecentra, Revalidatiecentra), of via ziekenfondsen, via inschrijving bij PHARE (vóór 65 jaar) en via acties om senioren te helpen nadenken over de aanpassing van hun woning, …
- **Evaluatie van de proefprojecten** van collectieve woonvormen, zoals gedeelde huisvesting, huisvestingscoöperatieven, Community Land Trust of intergenerationele huisvesting - kangoeroewoningen, die ouderen in staat stellen om thuis te blijven wonen, via de regels van stedenbouwkunde en domiciliekeuze.

FICHE 10 : mobiliteit

Potentiële partners

Stad, Minder Mobielen Centrale, Solumob, Handycab, Taxi stop, andere vzw's, …[27]

Behoeften

Zich dagelijks gemakkelijk kunnen verplaatsen in hun wijk. De ouderen moeten zich ook kunnen verplaatsen naar activiteiten op andere plaatsen van de gemeente of het Gewest.

Modaliteiten

- De diensten Mobiliteit en Werken moeten regelmatig in de wijk aanwezig zijn en gemakkelijk bereikbaar zijn om meldingen over gevaarlijke voetpaden of gevaarlijke kruispunten te kunnen doorgeven.
- De diensten Mobiliteit en Werken moeten bij de vraagstukken inzake stadsontwikkeling luisteren naar de senioren van de Adviesraad.
- De diensten Mobiliteit en Werken moeten de oudere buurtbewoners raadplegen (wijkvergaderingen, adviesraad, ...) over nieuwe inrichtingen van buurtwegen, of andere stadswerken.
- Er moet een structurele samenwerking worden opgezet tussen de Stad Brussel en de vzw Minder Mobielen Centrale van «Taxi Stop».
- In de mate van het mogelijke, voortzetting van de terbeschikkingstelling door

27 https://handy.brussels/transports/taxi/

de Stad van voertuigen (busjes en bussen) voor het vervoer van senioren naar bepaalde activiteiten van de Stad.

- Ontwikkeling/uitbreiding van het aanbod van taxicheques, sociale taxitarieven.
- Ontwikkeling van globale mobiliteitsoplossingen in samenwerking met de MIVB.

FICHE 11 : RH's-RVT's

Potentiële partners

Privé, OCMW.

Noodzaak

Beschikking over oplossingen zodra hun afhankelijkheid, thuis, te groot is geworden.

Modaliteiten

Op het grondgebied zijn er 22 private RH's en 5 RH's-RTV's van het OCMW.

- Bij het OCMW moet verder worden nagedacht over de oprichting van een 6e RH.
- Een overleg overwegen tussen de 27 RH's-RTV's om de best mogelijke levensloop van de ouderen op het grondgebied van Gemeente te bevorderen.
- Versterking van de verankering van de RH's/RVT's in hun wijk (cf. deelname aan sociale coördinaties, wijkfeesten, enz.).
- Voortzetting van ontspannings- en therapeutische activiteiten door verschillende doelgroepen erbij te betrekken (cf. intergenerationele activiteiten, samen-werking met de culturele sector, scholen, ...).

FICHE 12 : internationale netwerken

Potentiële partner

De Stad.

Behoeften

De ouderen moeten kunnen profiteren van de goede praktijken die in andere steden bestaan.

Modaliteiten

- Voortzetting van het partnerschap binnen het project DARE rond uitwisselingen tussen Europese steden van goede praktijken inzake bijstand aan derden.
- Voortzetting van het partnerschap binnen het «Age Friendly»-netwerk van de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO).